

Handläggare
Daniel Forsman
Telefon: 08-508 311 11**Till**
Kulturnämnden
2021-04-27

Skolbibliotek för bildning och utbildning (SOU2021:3). Svar på remiss från kommunstyrelsen

Förvaltningens förslag till beslut

1. Kulturnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Ärendet justeras omedelbart

Patrik Liljegren
Tf förvaltningschefDaniel Forsman
Stadsbibliotekarie,
avdelningschef

Sammanfattning

Kulturnämnden har av kommunstyrelsen ombetts att yttra sig över remissen av Skolbibliotek för bildning och utbildning (SOU 2021:3). Syftet med utredningen om stärkta skolbibliotek och läromedel i detta delbetänkande är att utreda och föreslå åtgärder för att stärka skolbiblioteken i syfte att ge alla elever i förskoleklass, grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan likvärdig tillgång till skolbibliotek. I detta ingår även att föreslå åtgärder för att öka tillgången till skolbibliotek med utbildade bibliotekarier.

Förvaltningen ser positivt på utredningens förslag att utveckla och stärka skolbiblioteken. Stockholms nyligen antagna skolbiblioteksplan bedöms rimma väl med utredningens omvärldsanalys och förslag.

Vikten av skolbibliotekspersonal med relevant kompetens för uppdraget delas av förvaltningen och lyfts fram i Stockholms stads skolbiblioteksplan som ett tydligt ansvar för rektor. Utan kompetent bemanning och andra resurser kommer vare sig skolbiblioteksplanen eller ambitionerna med ett stärkt skolbiblioteksväsende i linje med utredningens förslag att kunna infrias.

Utredningens förslag om att skolbibliotek i första hand ska finnas på den egna skolenheten är i linje med hur Stockholms biblioteksväsende är utformat.

Remissen

Kulturnämnden har av kommunstyrelsen ombetts att yttra sig över remissen av Skolbibliotek för bildning och utbildning (SOU 2021:3) Tid för yttrande till Stadsledningskontoret sträcker sig till 2021-05-11.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av Stockholms stadsbibliotek.

Bakgrund

Utredningen om stärkta skolbibliotek och läromedel redovisar i detta delbetänkande den del av uppdraget som handlar om att utreda och föreslå åtgärder för att stärka skolbiblioteken i syfte att ge alla elever i förskoleklass, grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan likvärdig tillgång till skolbibliotek. I detta ingår även att föreslå åtgärder för att öka tillgången till skolbibliotek med utbildade bibliotekarier.

Utredningen föreslår bland annat att:

- Skollagen ska definiera att skolbibliotek ska vara en gemensam och ordnad resurs med ett utbud av digitala och analoga medier som ska präglas av allsidighet och kvalitet och ställas till elevernas och lärarnas förfogande. Skolbibliotekets syfte ska vara att främja elevernas läsande och medie- och informationskunnighet.
- Det ska framgå av skollagen att skolbibliotek ska vara bemannade. Huvudmannen ska sträva efter att i första hand anställa personal som har en examen inom biblioteks- och informationsvetenskap.
- Utöka antalet utbildningsplatser inom biblioteks- och informationsvetenskap med 100 platser per år. Det innebär en ökning med nästan 20 procent från nuvarande nivå. Syftet är att möta brist på personer med relevant utbildning för skolbiblioteksuppdraget.
- Det ska tydliggöras i läroplanerna att rektor ska ansvara för att samarbetsformer utvecklas mellan skolbibliotekarier och lärare.
- Skollagen ska tydliggöra att syftet med skolbiblioteket är att främja elevernas läsande och medie- och informationskunnighet. Skolbibliotekets ansvar och roll på

skolan förtydligas därmed och den specifika kompetens som skolbibliotekarier bidrar med synliggörs.

- Skolbiblioteken ska bidra till att främja elevernas medie- och informationskunnighet. Förmågan att finna, analysera, kritiskt värdera och skapa information i olika medier och sammanhang är central. Liksom läsförståelse är medie- och informationskunnighet en förmåga som är väsentlig för elevers möjligheter att fungera som samhällsmedborgare och att delta i det demokratiska samtalet samt för kunskapsutvecklingen i skolans alla ämnen.
- Skolbiblioteket ska i första hand finnas på den egna skolenheten. Om det finns särskilda skäl kan skolbiblioteksverksamheten i stället organiseras genom att skolan samverkar med ett folkbibliotek eller med ett skolbibliotek på en annan skolenhet. Det gäller om biblioteket ligger i skolans direkta närhet eller om skolan har få elever. Utredningen föreslår att samverkan ska regleras i en skriftlig överenskommelse. En sådan överenskommelse förväntas tydliggöra parternas ansvarsområden och minska risken för oklarheter när det gäller bland annat lokaler, budget, öppettider och bibliotekariernas uppdrag. Överenskommelserna ska enligt utredningens förslag anmälas till Kungliga biblioteket, KB, bland annat i syfte att stärka statens kunskap om hur skolbiblioteksverksamheter i landet organiseras genom samverkan.
- Skollagens regler om skolbibliotek även ska gälla förskoleklassen.
- En förutsättning för att en kommun ska kunna få inköpsstöd ska vara att inte bara folkbibliotek, utan även skolbibliotek som är belägna i kommunen, får ta del av stödet.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen ser positivt på utredningens förslag att utveckla och stärka skolbiblioteken. Stockholms nytagna skolbiblioteksplan bedöms rimma väl med utredningens omvärldsanalys och förslag.

Skolbibliotekens uppdrag bestäms av skollagen, bibliotekslagen samt av läroplanerna. Det är därför välkommet att i skollagen definiera skolbiblioteken och dess syfte som en resurs för att stärka elevernas läsande och medie- och informationskunnighet.

Vikten av skolbibliotekspersonal med relevant kompetens för uppdraget delas av förvaltningen och lyfts fram i Stockholms stads skolbiblioteksplan som ett tydligt ansvar för rektor. Utan kompetent bemanning och andra resurser kommer vare sig skolbiblioteksplanen eller ambitionerna med ett stärkt skolbiblioteksväsende i linje med utredningens förslag att kunna

infrias. En utökning av antalet utbildningsplatser inom biblioteks- och informationsvetenskap bedöms i hög grad bidra till att kunna möta skolbibliotekens förväntade behov av kompetens.

Ett tydliggörande i läroplanerna av rektors ansvar för att utveckla samarbetsformer mellan skolbibliotekarier och lärare ligger helt i linje med Stockholms skolbibliotekplans uppdrag till rektor att säkerställa att skolbibliotekets pedagogiska funktion är väl integrerad på skolan.

Ett ökat fokus i skollagen på att syftet med skolbiblioteket är att främja elevers läsande och medie- och informationskunnighet bidrar till att förstärka Bibliotekslagens (2003:801) ändamålsparagraf för det allmänna biblioteksväsendet att verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning.

Utredningens förslag om att skolbibliotek i första hand ska finnas på den egna skolenheten är i linje med hur Stockholms biblioteksväsende är utformat. Att förlägga folkbibliotek till skollokaler medför enligt förvaltningen en ökad komplexitet i uppdraget och arbetet gentemot allmänheten. Särskilda överenskommelser mellan skolor och folkbibliotek för att uppfylla kravet på tillgång till skolbibliotek bör undvikas. Folkbibliotekets ytor är begränsade och det är redan idag svårt att tillhandahålla yta för olika intressenter som ibland har motstridiga behov och önskemål (t ex medskapande-programverksamhet och rum för läsning och koncentration).

Utredningens förslag om att en förutsättning för inköpsstöd är samverkan mellan folk- och skolbibliotek är i linje med nuvarande praxis inom Stockholms stad och uppmantrar till samverkan. Förvaltningens erfarenhet är att det gällande inköpsstöd finns en viss komplexitet i förhållande till friskolorna, som har andra huvudmän än den kommunala skolorganisationen.

Förvaltningen ser det som positivt att utredningen betonar vikten av tillgång till såväl digitala som analoga medier. Informationsförsörjningen och läsandet kommer att ske i många olika format framöver. Det läsfrämjande arbetet behöver förhålla sig till det medium som läsaren använder och inte nödvändigtvis det medium som biblioteket själva äger eller licensierar.

Konsekvenser för barn och unga

Enligt skollagen 2 kap. 36§ skall elever i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ha tillgång till skolbibliotek. Utredningens förslag till att stärka skolbiblioteken kopplar till flera av barnkonventionens artiklar:

- Barns rätt till utbildning, artikel 6 och 28
- Barns rätt till information, artikel 17
- Rättigheten för barn med funktionsnedsättning att få den hjälp de behöver, artikel 23
- De nationella minoriteternas rätt till sitt språk, artikel 30

Konsekvenser för jämställdhet

Utredningens förslag och analys bidrar till att stärka skolbibliotekens erbjudande i form av medier och verksamhet som vidgar perspektiv och stärker värdegrundsarbetet på skolorna kopplat till dess styrdokument. Föreslagna åtgärder bedömer förvaltningen inte innebära en påverkan på barn utifrån kön.

Bilagor

1. Remiss av Skolbibliotek för bildning och utbildning (SOU 2021:3)